

»ZAKAJ SE SMEJETE, NEUMNEŽI?«
»NISMO NEUMNI.« JE DEJAL ZAJČEK, »ZATO SE SMEJEMO, KER SMO RADI NA SVETU, IN ZATO, KER NE ZNAMO BITI ČEMERNI. PRIŠLI SMO TE GLEDAT, KAKO SI PUSTA, IN TO NAM GRE NA SMEH!«

»PA ZAKAJ NE ZNATE BITI ČEMERNI?« JE SPRASEVALA TONČKA. »MAR VAS NIKOLI NIČ NE JEZI?«

»KAJ BI NAS JEZILO?« SE JE HETALA VEVERICA. »JAZ SKAČEM IZ VESELJA OD JUTRA DO VEČERA, IN NIKOLI MI TO NE MRZI!«

»IN TI, ZAJČEK.« JE VPRAŠALA TONČKA, »TI TUDI NISI NIKOLI ČEMEREN?«

»KJE NEKI! MENI BI SE TO NITI NE PODALO! IN PA — MENI JE NA SVETU VSE VŠEČ, VSE IMAM RAD IN SEM ZADOVOLJEN. ČEMU BI BIL TOREJ ČEMEREN?«

»PA TI, SRNICA, TEBI NIKOLI NIČ NE MRZI?« JE VPRAŠALA NAPOSLED OSRAMOČENA TONČKA. SRNICA JO JE POGLEDALA S SVOJIMI LEPIMI OČMI IN REKLA:

»NE. GLEDAM NA SVET LEPO IN GA TUDI LEPEGA VIDIM, IN SPLOH SEM NA SVETU RADA. TI PA GRDO GLEDAŠ IN ZATO VIDIŠ VSE GRDO.«

»AMPAK — SAJ JAZ NIMAM TAKO LEPIH OČI KAKOR TI, SRNICA!«

»IMAŠ JIH, IMAŠ, SAMO LEPO Z NJIMI POGLEJ!« — — —

TONČKA JE ODPRLA OČI, DA BI LEPO POGLEDALA — IN MAMA SE JI JE NASMEJALA.

»ALI IMAM LEPE OČI?« JE ZASPA NO VPRAŠALA TONČKA.

»SEVEDA JIH IMAŠ, TONČKA, RES JIH IMAŠ!«

»KAKOR SRNICA?«

»TVOJE SO SPET DRUGAČE LEPE!«

»PA ZNAM Z NJIMI LEPO POGLEDATI?«

»ZNAŠ, TONČKA, ČE HOČEŠ.«

RES, TONČKA JE LEPO GLEDALA, ŠE NA UM JI NI PRIŠLO, DA BI ČEMERNO ZRLA V SVET. ZAKAJ? NA KOGA? VSE JE BILO LEPO, VSE JE IMELA RADA. OD VESELJA JE SKAKALA KAKOR VEVERICA IN GLEDALA LEPO KAKOR SRNICA.

* * *

Ivan Razpočnik

Skrivnost zelene jame

(čudoviti doživljaji dveh dečkov)

Škrlatna viteza

Zamotana pisava na porumelih pergamentnih listih je bila težko čitljiva. Tomo pa ni odnehal. Bral je in bral ter mahal nepotrpežljivo z roko, kadar ga je hotel Branko prekiniti.

Končno je zaprl knjigo s srebrnimi zaklopkami, poprej pa je še vtaknil med strani krasno zlato bodalo.

»Torej, kaj je? Govori vendar!« je silil Branko.

»Le počasi, malček,« je menil Tomo dobrohotno, čeravno je vedel, da Branko ni vseh, da ga tako imenuje. »Poslušaj, zgodovina mesta Estere nam ne pove dosti. Večinoma midva že vse veva. Toda nekaj sem pa vendarle našel... Neko prerokovanje. Nekoč, tako piše v knjigi, bo prišel zlat deček, ki bo nosil v rokah zlato lavorjevo vejico. Prišel bo v mestno hišo in bo razglasil meščanom, kako se lahko osvobode stoletnega prokletstva. No, kaj praviš?«

»Zelo lepo, toda kaj naj midva počneva s tem prerokovanjem?«

»Vse mogoče, dragi Branko. To ti lahko že sedaj zagotovim, če ravno moram še prej o vsej stvari temeljito premišljevati. In v ta namen si bom sedajle privoščil izdatno kopel. Ravno pri kopanju mi padejo na um velike stvari.«

»Tomo, prosim te, ali si še pri pameti? Kako pa naj se kopljeva — tu v zakladnici?

»Toda, dečko, tu vendar ne. V naši odlični kopalnici pri Cvetanil Stari Rimljani so imenovali tak prostor »terpidarij!«

»Kako bova pa prišla iz zakladnice?« je tarnal Branko, ki je bil že ves zmešan.

»No, preveč dolgo ne bom dražil tvoje radovednosti!« Tomo je odprl knjigo tam, kjer je ležalo bodalo. V veliko presenečenje je zagledal Branko lepo sliko.

»Saj to je zakladnica!« je vzkliknil začudeno.

»Gotovo, moj dragi — točen načrt prostora, kjer sva sedaj. Tu vidiš glavna vrata z vsemi zapahi in ključavnicami. Toda tu zadaj, za polico, na kateri so naloženi srebrni krožniki in sklede, kaj pa je tu narisano?«

»Še ena vrata,« je rekel Branko, deloma v dvomu, deloma veselo.

»Da, in sicer vrata, ki so od znotraj zaklenjena!«

»No, lepo, kajne, Tomo, in sedaj lahko položiva knjigo nazaj na polico in pobegneva!«

Tako hitro pa to ne gre, Branko. Prav lahko namreč na povratku srečava tega ali onega meščana. Kaj se bo potem zgodilo z nama, si lahko predstavljaš!«

»Kaj pa naj storiva?«

Spet je pričel Tomo listati po knjigi. »Tu!« je pokazal na odstavek z zavitimi črkami, »na tem mestu pravi knjiga, da so najbolj čislani v mestu — škrlatni vitezi. Ti nosijo zlate oklepe in škrlatnordeče perjanice na čeladah. Okoli pasa pa imajo škrlatne pasove. Le ti se lahko sprehajajo nemoteno po mestu in nobena straža jih ne sme ustaviti!«

Tomo je prenehal. Branko ga je takoj razumel. Pričel je od veselja plesati in skakati po zakladnici, kakor kak indijanski poglavar med svojimi bojevniki. Pri tem je kazal na zlate čelade in prsne oklepe,

ki so ležali v kotu: »Oblečeva si jih in se greva zlate viteze!« je tulil in se od navdušenja kar ni mogel pomiriti.

»Dobro si uganil, Branko!« je rekel smejoč se Tomo in se pričel ukvarjati s ključavnico neke omarice, ki se ni dala odpreti. »Z oklepi nama ni dosti pomagano«, je mrmral, »predvsem morava imeti rdeče perjanice!«

Sreča pa je bila ta dan, kakor je vse kazalo, dečkoma zelo naklonjena: čez nekaj časa sta stala v zakladnici dva v zlatu bleščeča se viteza in na njunih čeladah sta vihrali dve krasni škrlatnordeči perjanici. Celo dva lepa rdeča pasova je iztaknil Tomo v stari omari. Na srečo sta našla med nakopičenimi zakladi tudi ogledalo, tako da sta se oba »viteza« mogla temeljito ogledati v vsej njuni krasoti.

»Zdaj pa še eno,« je rekel Tomo in pričel zopet listati v knjigi. »Sicer sem imel ljudi, ki trgajo liste iz tujih ali lastnih knjig, vedno za velike nepridiprave. Toda danes jih moram posnemati. Kako se pravi temu — povej brž, Branko!«

»Nesramnost!«

»Ah, kaj še! Višja sila je to, razumeš? In zaradi tega to lahko storim, ker nam bo vsem trem služilo v rešitev!« S temi besedami je iztrgal Tomo nekaj listov iz stare knjige, jih preganil in vtaknil pod zlati prsni oklep.

»Zakaj pa prav za prav potrebuješ to pisanje?« ga je vprašal Branko.

»Kakšno vprašanje! Saj sem ti vendar prebral, da pričakujejo meščani nekoč odrešenja od zlatega dečka. No, in jaz si mislim, da bi lahko eden od naju igral tega dečka, ali me sedaj razumeš? Da bom pa vso stvar dobro ukrenil, moram še enkrat v miru prebrati vse prerokovanje. In ker ne morem cele težke knjige vlačiti s seboj, moram nekaj listov ukrasti iz nje! Zdaj pa brž poiščiva pot!«

»Preden sva prišla semkaj, je šlo po stopnjicah navzdol. Po teh morava sedaj navzgor. Nato so naju nosili po dolgem hodniku, kjer je prevladovala modrikasta svetloba — in potem sedem in trideset stopnic navzdol.«

Popravila sta si čeladi, se ozrla še enkrat na zaklade okoli njiju in sta se, ropotajoč z zlatima oklepima, približala malim vratom, katerih zapah sta brez težave odprla. Nato sta stopila iz zakladnice na nevarno pot nazaj.

Koralna čaša

Nihče od njiju ni hotel drugemu priznati, da mu krepko tolče srce, ko so se za njima zaprla vrata bogate zakladnice. Mrkemu in blede-mu donu Fernandu nista zaupala.

Kaj, ko bi njegovi vojaki sedaj čakali kje v zasedi? Potem bi gotovo oba izginila v tajnih ječah mrtvega mesta!

Čeprav so ju zasledovale take in podobne misli, sta vendar dostojanstveno stopala naprej, medtem ko sta njuna oklepa tiho rožljala. Prišla sta na hodnik, kjer je svetila modrikasta luč. Zdel se jima je neskončno dolg. Ali ne bo še kmalu sedem in trideset stopnic?

Govoriti se nista upala. Obema je postajalo vedno bolj vroče pod zlatim oklepom in težko čelado.

Zdajci je nenadoma pristopil k njima stražnik. Oblečen je bil v

isto srednjeveško oblačilo, kakor sta ga že videla pri stražah, ki so stale pred mestno hišo. Po svilenem jopiču se je zdelo, da je častnik.

»Plemenita gospoda,« je pričel zelo vljudno, »starešinstvo mesta Estere je izvedelo, da sta zopet enkrat sklenila napraviti obhod po našem kraju. Zato vaju mestni svet naproša, da sprejmeta od mene po starem običaju častni napoj!«

Tomo in Branko sta obstala kakor okamenela. Na to nista bila pripravljena! Očitno so tu slavili nosilce zlatih oklepov in škrlatnih čelad na poseben način. Če bi mestni svetovalci slutili, kdo v resnici tiči v zlatih oklepih, bi bili gotovo malo manj prijazni z obema vitezoma. Tomo in Branko sta si bila v mislih takoj edina, da morata slediti častniku.

Tomo je nagnil v znak pozdrava sulico, ki jo je nosil v roki, in je naznačil častniku, naj pojde naprej.

»Zelo mi je žal, gospoda, da po pravih vajinega viteškega reda ne smeta govoriti z nami!« je rekel, ko so stopali navzdol po stopnicah, ki so očito vodile k nemu od kanalov, speljanih skozi mesto. »Mi revni prebivalci Estere dobro vemo, da pomeni vajin prihod za nas le dobro, kajti v naših starih knjigah je prerokovano, da bodo, še preden bo prišel med nas zlati deček, tudi vitezi v zlatih oklepih potovali skozi mesto. Kako lepo bi bilo, če bi vidva, plemenita gospoda, potrdila — v našo veliko tolažbo — resničnost tega prerokovanja!«

Tomo in Branko sta pozorno poslušala! Torej: zlati vitezi so bili mutasti? Boljše sedaj za njiju ni moglo biti! Dospeli so do konca stopnišča, kjer se je na valovih zibala gondola. Dostojanstveno sta stopila vanjo. Častnik jima je odkazal najboljši prostor. Počasi je krenila črna ladjica po temni, tajinstveni gladini...

Zopet so dospeli pred »Zlato hišo,« katere sto in sto oken je blestelo v bajni razsvetljavi. Njihov spremljevalec je prevzel vodstvo. Kmalu nato so stopili v visoko mestno posvetovalnico. V krogu so sedeli v njej meščani v svojih črnih žametnih plaščih. Ko sta vstopila »škrlatna viteza«, se je začelo veselo mrmranje v dvorani.

Tisti starček, ki je tudi takrat vodil zborovanje, je trudno vstal. Tomu se je posrečilo, da je Branko na hitrico zašepetal: »Zaklinjam te, da storiš vse, kar bom storil jaz!« Stopila sta pred najstarejšega v mestu in ga pozdravila z iztegnjenima mečema.

Zdelo se jima je, kakor da bi prodirale čudovite, žive starčkove oči njihova zaprta naličja. S svojim votlim glasom, ki se je zdel, kakor bi prihajal iz groba, je pričel govoriti: »Pozdravljam vaju, plemenita gospoda, kot predznanilca osvobojenja našega mesta in njegovih k večnemu življenju obsojenih prebivalcev! Vem, prepovedano vama je govoriti. Toda prosim vaju: v znak, da smo vama naklonjeni, izvijta kot dobrodošlico častni napoj. Estera vaju pozdravlja s svojim najplemenitejšim vinom, ki je rastel še v tistih daljnih srečnih časih, ko je sijalo na naše vrtove še sonce z neba!«

Starček je napravil znak z roko. Dva služabnika sta stopila bliže in nalila iz srebrnega vrča vino v veliko, iz koral izrezljano čašo.

Tomo je z obema rokama prijel čašo in naredil, kakor da bi odprl naličje, da bi pil. V resnici pa je sklenil, da ne pokusi niti kapljice vina. Še vedno je malo dvomil. Nemara so ju meščani Estere spoznali. Mogoče ni bilo to vino nič drugega kakor strupeni napoj? Tudi Branko se je potrudil, da bi bil tako spreten kakor Tomo. Da bi bilo v čaši manj vina, ga je zlil za gornji del prsnega oklepa, ne da bi to kdo opazil.

Ko je čašo zopet postavil na mizo, jo je zagrabil starček in se je dotaknil s svojimi bledimi ustnicami. »Torej vendar vino ni strup!« je menil Tomo. »Najina obleka je preveč pristna. Niti poiما nimajo, kdo v resnici stoji pred njimi.«

Nato sta stopila nazaj in zopet pozdravila starčka s svojima mečema. Najprej njega, potem pa še zbrane meščane. Napravili so jima prostor, ko sta se obrnila k izhodu. Bilo jima je pa vkljub vsemu nekoliko neprijetno. Kako bi prišla k Cvetani? Le don Fernando je vedel za tajno njenega bivališča, njemu se pa nista mogla zaupati. Na zunaj ponosno zravnana in samozavestna, na znotraj pa vsa obupana, sta stopala po stopnicah Zlate hiše, pod katero se je zibala za viteza pripravljena gondola.

Častnik, ki ju je spremljal do sem, ju je spet pričakoval. »Prosim, plemenita gospoda, poslužita se ladjice«, je rekel. »Čolnar vaju bo izkrcal, kjer bosta želela, in molčal o vsem kakor grob. Tu je tablica, na katero lahko napišeta cilj voznje.« Takoj je Tomo zagrabil za tablico in napisal nanjo z okornimi, razprtimi črkami: K HIŠI DONA FERNANDA.

Molče je sprejel častnik tablico, jo izročil čolnarju, pozdravil še enkrat prav uslužno — in čoln je zaplaval po črni vodi dalje.

Pod varovalno streho šotora v čolnu sta si oba prijatelja šele upala šepetati: »Napisal sem, naj naju pelje k hiši dona Fernanda! To je edino ime meščana Estere, ki ga pozna. Poleg tega je njegova hiša gotovo po tajnih hodnikih in dohodih v zvezi s Cvetaninim skrivališčem. Če hočeva torej priti k njej nazaj, je to morda edina možnost.« Tomo je povedal to hitro in tiho. Branko pa je pod naličjem kar z odprtimi usti občudoval svojega prijatelja. Seveda še nista vedela, kakšne nove težave in kateri čudni doživljaji ju še čakajo...

(Dalje prihodnjč)